

UDENRIGSMINISTERIET

EKN, sagsnr.: 2019-1139
Den 8. oktober 2019

Rådsmøde (udenrigsanliggender) den 14. oktober 2019

SUPPLERENDE SAMLENOTAT

3. Syrien.....	2
4. Situationen i det østlige Middelhavsområde	4

3. Syrien

KOM dokument foreligger ikke.

Nyt notat.

1. Resumé

På rådsmødet (udenrigsanliggender) den 14. oktober 2019 forventes en statusdrøftelse om Syrien, herunder med fokus på det politiske spor og den nyligt annoncerede aftale om en forfatningskomité med FN's Syrien-udsending Geir Pedersen, der er inviteret med som gæst. I lyset af en telefonsamtale den 6. oktober mellem præsident Trump og Erdogan og efterfølgende annoncering af en forestående tyrkisk militæroperation i det nordøstlige Syrien ventes meget af drøftelsen også at handle om de usikre udsigter i det nordøstlige Syrien.

2. Baggrund

FN's Generalsekretær Antonio Guterres annoncerede den 23. september en aftale mellem de syriske parter om at nedsætte en forfatningskomité. Udarbejdelsen af en ny forfatning er central i bestræbelserne på at skabe en mere inkluderende politisk proces i Syrien. Komitéen skal efter planen træde sammen den 30. oktober i Genève. Selvom regimet selv har accepteret aftalen, er der god grund til skepsis vedrørende dets reelle hensigter. Aftalen om forfatningskomitéen er kun et første, meget indledende, skridt, og regimets fremfærd i det nordvestlige Syrien over de forgange måneder tyder på, at det fortsat tror på en militær løsning på konflikten. En fortsættelse af den brutale militære kampagne vil stille alvorlige spørgsmål ved regimets reelle engagement i det politiske FN-spor.

Der er væsentlig uklarhed om situationen i det nordøstlige Syrien efter telefonsamtalen den 6. oktober 2019 mellem præsident Trump og præsident Erdogan og den efterfølgende annoncering af, at Tyrkiet vil igangsætte en militær operation. En sådan operation kan bl.a. få alvorlige konsekvenser for civilbefolkningen og svække kampen mod ISIL, da de kurdiske enheder, som pt. bekæmper ISIL, forventes at rette fokus mod en sådan tyrkisk offensiv.

3. Formål og indhold

Formålet med mødet er at drøfte FN's og EU's fremadrettede håndtering af den politiske proces, herunder at få en opdatering fra Geir Pedersen om den seneste udvikling efter annonceringen af aftalen om forfatningskomitéen. Man ventes at byde annonceringen om forfatningskomitéen velkommen men også at fastholde, at den blot ses som et første skridt mod en mere omfattende politisk proces jf. FN's Sikkerhedsrådsresolution 2254, som blandt andet bør involvere afholdelsen af FN-superviserede, frie og fair valg. De seneste tyrkiske meldinger om en forestående offensiv i det nordøstlige Syrien ventes at give anledning til en gensidig orientering mellem rådsmedlemmerne og en drøftelse af EU's linje på området.

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet skal ikke høres.

5. Nærhedsprincippet

Spørgsmålet om nærhedsprincippet er ikke relevant.

6. Gældende dansk ret

Ikke relevant.

7. Konsekvenser

Sagen forventes ikke at have lovgivningsmæssige konsekvenser eller konsekvenser for statsfinanserne, samfundsøkonomien, miljøet eller beskyttelsesniveauet.

8. Høring

Sagen har ikke været sendt i høring.

9. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Der forventes bred opbakning til FN's bestræbelser i det politiske spor og til EU's tilgang til Syrien.

Der forventes også italesættelse af, at Tyrkiet ikke bør udføre militære operationer i det nordøstlige Syrien, som risikerer at øge ustabiliteten og svække kampen mod ISIL.

10. Regeringens generelle holdning

Regeringen støtter EU's tilgang til Syrien, som senest blev formaliseret i EU-rådskonklusioner i april 2018, og som bl.a. medfører sanktioner og fremhæver fremskridt i den politiske proces som forudsætning for genopbygningsstøtte. Regeringen byder annonceringen om forfatningskomitéen velkommen, men fastholder, at nedsættelse af komitéen kun er et første, meget indledende, skridt, og at der kræves væsentlige større og mere substantielle fremskridt, før EU eventuelt bør genoverveje tilgangen.

Regeringen er alvorligt bekymret over udsigten til en mulig tyrkisk offensiv i det nordøstlige Syrien, som kan få alvorlige konsekvenser for civilbefolkningen og svække kampen mod ISIL. Regeringen anerkender Tyrkiets legitime sikkerhedsinteresser, herunder ved grænsen til Syrien, men håndteringen heraf bør være proportionel og tilbageholden. Beskyttelse af civile skal være en hovedprioritet.

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg.

Syrien har senest været forelagt for Folketingets Europaudvalg til orientering den 8. februar 2019.

4. Situationen i det østlige Middelhavsområde

KOM dokument foreligger ikke.

Genoptryk af samlenotat forud for rådsmøde (udenrigsanliggender) den 15. juli 2019. Nye afsnit markeret med streg i margin.

1. Resumé

Rådet (udenrigsanliggender) ventes den 14. oktober 2019 på cypriotisk foranledning på ny at drøfte de fortsatte tyrkiske borer i den cypriotiske eksklusive økonomiske zone (EØZ).

2. Baggrund

Tyrkiet sendte den 3. maj 2019 et boreskib og tre støtteskibe, herunder en fregat, ind i den cypriotiske eksklusive økonomiske zone (EØZ). På Det Europæiske Råd d. 20. juni 2019 redegjorde den cypriotiske præsident for situationen; herunder at Tyrkiet på dagen for mødet havde sendt endnu et boreskib ind i den cypriotiske EØZ.

Spændingerne om den cypriotiske EØZ tager afsæt i, at der er fundet store gasressourcer i undergrunden. Tyrkiet har i den sammenhæng dels forhindret skibe fra EU-lande i at foretage borer i den cypriotiske EØZ og dels foretaget egne prøveboringer. Cypern anfører, at Tyrkiets handlinger krænker Cyperns legitime adgang til prøveboringer i landets EØZ og dermed international ret. Tyrkiet mener omvendt ikke, at den græsk-cypriotiske side har ret til at handle unilateralt i Cyperns EØZ, uden at det forinden er sikret, at hele øen – også den tyrkisk-cypriotiske side – vil komme til at nyde godt af en eventuel gevinst.

Det Europæiske Råd opfordrede i sine konklusioner fra marts 2018 Tyrkiet til at indstille disse handlinger og respektere Cyperns suveræne rettigheder til at efterforske og udnytte sine naturressourcer i overensstemmelse med EU-retten og folkeretten. Det Europæiske Råd vedtog nye og sprogligt styrkede konklusioner på mødet den 20. juni i år. Udenrigsrådet besluttede den 15. juli 2019 at suspendere højniveaumøder mellem EU og Tyrkiet og at støtte Kommissionens forslag om at reducere førtiltrædelsesstøtten til Tyrkiet i 2020. I konklusionerne nævnes endvidere, at den Høje Repræsentant og Kommissionen vil undersøge mulighederne for målrettede sanktioner. Der er endnu ikke fremlagt optioner for mulige sanktionstiltag.

3. Formål og indhold

Rådet (udenrigsanliggender) vil den 14. oktober 2019 drøfte optioner over mulige tiltag mod Tyrkiet.

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet skal ikke høres i sagen.

5. Nærhedsprincippet

Det vurderes, at Kommissionens forslag er i overensstemmelse med nærhedsprincippet, og at dets formål opnås mere effektivt på EU-niveau end af medlemslandene individuelt.

6. Gældende dansk ret

Forslaget kan have lovgivningsmæssige konsekvenser i det tilfælde, at Rådet vedtager målrettede tiltag mod Tyrkiet.

7. Konsekvenser

Sagen i sig selv forventes ikke at have statsfinansielle konsekvenser, konsekvenser for EU's budget, lovgivningsmæssige konsekvenser, erhvervsøkonomiske konsekvenser eller konsekvenser for miljøet eller beskyttelsesniveauet.

8. Høring

Sagen er ikke sendt i høring.

9. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Der er bred EU-solidaritet med Cypern. Nogle medlemsstater ønsker at trække EU's tilgang til Tyrkiets borer i en endnu mere robust retning, mens en bred kreds af medlemsstater også betoner vigtigheden af samarbejdet med Tyrkiet som strategisk partner, på migrationsområdet og i NATO.

10. Regeringens generelle holdning

Regeringen støtter fuldt op om de vedtagne konklusioner fra DER d. 20. juni samt fra Udenrigsrådet den 15. juli 2019. Danmark er solidarisk med Cypern i denne sag. Tyrkiet må respektere Cyperns suveræne rettigheder i overensstemmelse med EU-retten og international ret. Danmark lægger samtidig vægt på, at EU står samlet i dette spørgsmål.

Regeringen finder det vigtigt at fastholde en balanceret og proportional tilgang i sagen. Det er på den ene side væsentligt at sende et klart signal fra EU til Tyrkiet. På den anden side er det også centralt at undgå skridt der unødigt eskalerer spændingerne. Endelig bør eventuelle sanktionstiltag ses i sammenhæng med den bredere EU-Tyrkiet dagsorden, herunder Tyrkiet-faciliteten.

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Sagen har senest været forelagt for Folketingets Europaudvalg til orientering den 12. juli 2019.